

1

Struțul rătăcitor

Bunicul îmi spunea povești din Africa.

Într-o zi, proprietarul ei, un colon englez, a hotărât că ar fi o idee bună să crească struți, căci la Londra făceau furori pălăriile de damă împodobite cu pene. Și-a adunat oamenii, au construit un țarc și s-au pregătit să captureze primul exemplar. La scurt timp, au zărit un mascul superb, mare cât o macara portuară și cu un penaj de cancelar. La căderea noptii africane, după ce l-au încins cu mai multe lațuri, l-au târât până în ogrădă, în vreme ce animalul isticic dădea violent din picioare. Colonul s-a gândit că va izbuti să liniștească pasărea dacă îi acoperă ochii, aşa cum fac vânătorii cu șoimii lor sau proprietarii de papagali cu papagalii lor. Iar struțul, în definitiv, este tot o pasare.

A fugit în casă și a scotocit prin sertare până când din scrin a căzut un ciorap lung de sport, de culoare albastră, amintire a anilor petrecuți de el la colegiul Eton. Niciodată nu se putea un capișon mai bun pentru un gât atât de lung! Încântat de ingeniozitatea sa, amintindu-și deviza școlii, a exclamat: *Floreat Etona!*¹, a înșfăcat obiectul de îmbrăcăminte și a ieșit grăbit în atmosfera ușoară și călduță care vibra la strigătele oamenilor săi, chinuți să-l stăpânească pe furiosul captiv. Colonul a sărit peste țarc, a fluturat ciorapul în fața echipei

¹ „Fie ca Eton să înflorescă!“, deviză a colegiului Eton, școală privată de prestigiu din Windsor, aproape de Londra (n.a.)

sale cu un zâmbet triumfător și, cu un gest imperial, a dat ordin ca fiara să fie imobilizată. Când capul păsării s-a înclinat fornăind la picioarele sale, fermierul i-a pus capișonul dintr-o singură încercare îndemânică. Scurtele urale au lăsat locul unei tăceri pline de aşteptări, în vreme ce privirile erau aținute asupra capului acoperit cu capișon, iar brațele strălucind de sudoare începeau să slăbească încordarea funiilor. Pentru o clipă, doar pentru o clipă, li s-a părut că minusculul creier al animalului nu pricepea nimic și că ochii cu gene lungi se resemnau în fața faptului că lumea încetase să mai existe.

Dar asta a durat doar o clipă. La mai puțin de o secundă după ce lațurile au căzut pe iarbă, felicitările au fost înlocuite cu salturi îngrozite, căci struțul a izbucnit într-un acces de furie, rotindu-și nebunește picioarele, asemenea palelor unui elicopter, în timp ce gâtul acoperit de ciorap lovea aerul cu spasme necontrolate. Un bărbat a fost zgâriat în zona coastelor de o gheare ascuțită, altul a primit o lovitură de labă, iar fermierul a simțit pe față atingerea penelor, de parcă l-ar fi biciuit, arzându-l ca marginea unei foi de hârtie. După principiul scăpă cine poate, capturatorii au sărit spre riați peste țarc și, în haosul creat de voci și șipete, au încercat să apuce din nou funiile. Dar era deja prea târziu. Dând lovitură ca de bici și mergând legănat, struțul a reușit să azvârle frâiele care șuerău precum corzile plesnite ale unei viori. Eliberată din legături, furioasa Baba Oarba s-a împletit mâniaosă până la îngrăditura din pari, concepută să închidă o pasare, nu un balaur. Lemnul s-a rupt troznind slab ca o scobitoare și pasarea s-a pomenit într-o lume deschisă, chiar dacă se afla sub o mască albastră.

Și nimeni nu va putea spune că struțul nu a fost cu adevărat un struț, ci un demon cu pene care părea un struț și mergea ca un struț; sau că zeul struților îi acordase aceluia struț, aceluia exemplar mare cu penaj de mareșal o clipă de extraordinară luciditate. Dar cert este că, în seara aceea ecuatorială, masculul cu capul vârât într-un ciorap s-a întors cu o demnitate princiară spre echipa dezamăgită și stâlcită în bătaie, părând să le facă o plecăciune, după cum ei își

au garantat. Și apoi, ca și cum ar fi știut perfect ce face, a început să meargă, mai întâi încet, apoi la trap, până când a pornit într-o cursă rapidă către soarele la asfințit, profilându-și silueta cu tot cu capișon peste discul portocaliu, înainte de a dispărea cu totul.

Multă vreme după acea întâmplare, din când în când, sătenii din Njoro¹, păstorii și razboinicii masai² și nandis³ de prin sate, chiar și vânătorii ndorobo⁴ din păduri, se jurau că au văzut un struț rătăcitor cu un capișon albastru. Afirmau asta chiar și mult timp după perioada în care un struț ar fi putut supraviețui fără să mănânce. Nu au reușit niciodată să-l prindă.

Bunicul mi-a povestit multe istorii despre Africa în acea vară a anului 1978. Preferata mea a fost întotdeauna cea cu struțul rătăcitor. Îl puneam să mi-o repete zi de zi și el începea povestirea domol, cu accentul acela atât de particular care îl făcea să ezite în pragul fiecarei consoane și să pronunțe fiecare sunet trăgând de el cât putea de mult, „t“-urile, „d“-urile și „r“-urile sale fiind cele mai accentuate „t“-uri, „d“-uri și „r“-uri pe care le-am auzit vreodată. De câte ori struțul scăpa din captivitate, eu izbucneam într-o avalanșă de hohote de râs, iar el se bucura în spatele volutelor de fum ale pipei sale. La fiecare nouă relatare a poveștii, amâna din ce în ce mai mult deznodământul, exagerând scenă luptei până la cotele unei superproductions epice a lui Samuel Bronston⁵, și afișând un zâmbet sugubăț. După ce îmi repetase povestea de zece sau de douăzeci de ori, lupta devenise deja atât de apocaliptică, încât ar fi

¹ Localitate în Kenya, în ziua de astăzi, o importantă regiune agricolă a țării (n.tr.)

² Populație aborigenă din Kenya, concentrată în zona sudică a țării și în nordul Tanzaniei (n.tr.)

³ Grup etnic având îndeletniciri agricole din sud-vestul Kenyei (n.tr.)

⁴ Grup etnic din Kenya, care trăiește în zona văii Marelui Rift al Africii. (n.tr.)

⁵ Samuel Bronston (1908-1994), producător de filme american de origine rusă, născut în Basarabia, azi Republica Moldova, nepot al lui Lev Trotzki (n.tr.)

trebuit să fie doborâte toate pădurile din Congo pentru ca fracturile să poată fi imobilizate în atele.

După ce termina povestea se lăsa liniștea, întreruptă doar de țărâitul greierilor în noaptea de august. Atunci, cu o voce deja somnoroasă, eu îi ceream toate detaliile, aceleași dintotdeauna și altele noi, pe cele banale și pe cele importante, pe cele copilărești, precum și pe cele care, el fiind martorul unei judecăți puțin obișnuite la un copil, îl făcea să ridice din sprâncenele de deasupra ochilor afundați în riduri adânci. Unde s-a ascuns struțul? Era adevarat că fusese văzut din nou? S-au vindecat cei răniți? Colonul a trebuit să-și pună un ciorap de altă culoare? A sărăcit pentru că nu a putut să crească struții? Cum se numea colonul? Dar s-a întâmplat cu adevarat sau e doar o poveste? El îmi răspunde la toate întrebările, pe rând, cu răbdare. Inspira fumul din pipă printr-o despăcătură de deasupra bărbii sale roșcate, își lăsa privirea adâncă să se piardă în noaptea strălucitoare din munți și răspunde lungind consoanele pe firul vocii sale grave, liniștite și bine modulate. Sunetul acela îmi gădila bland auzul, ca zumzetul unui vechi motor bine reglat, ca zgomotul autostrăzii care trecea în apropierea casei, ca murmurul unei mări obosite să-și mai sloboadă valurile pentru ca apoi să le adune din nou.

Mă relaxam, mă relaxam, ochii mi se ascundea sub pleoape, trupul mi se afunda în saltea sub tavanul vopsit în albastru, albastrul se estompa în fășii de ceață ce se risipeau până când descopeream poarta somnului. În mai multe nopți am visat că mă jucam pe o pajiște însorită de pe malul unui râu. Deodată, apărea struțul din poveste cu capișonul său albastru tras până pe gât. De îndată ce-mi revineam din uimire, începeam să mă apropii pe ascuns, dar pășind cu hotărâre, ca să-mi observe prezența și să nu fugă speriat, cel puțin nu în direcția în care mă aflam eu. Rămânea pe loc, fără să-și miște nici măcar un tendon din pulpele sale groase, în vreme ce eu îmi intindeam mâinile spre gâtul lui, care se înălța la un metru deasupra mea. Și atunci se petrecea ceva neașteptat, de necrezut: pasărea își

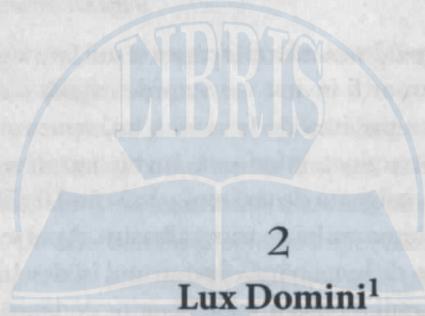
inclina capul până la înălțimea mea și începea să-mi împingă mâinile cu ciocul, ca și cum m-ar fi invitat să-o scap de cagula chinuitoare. Fără să-mi îndepărtez privirea de la masca lui, apucam ciorapul cu ambele mâini de marginea inferioară, înghițeam în sec și, cu o mișcare tremurătoare, trăgeam de țesătura până când îl eliberam, în cele din urmă, din închisoarea lui de tricot albastru. Apoi se scurgeau câteva secunde extrem de lungi până când struțul își deschidea ochii cu gene lungi către lumina pajiștii mele însorite de lângă râu. Mă privea cu expresia severă pe care o adoptă mereu struții atunci când se uită la o persoană și, în cele din urmă, dădea din aripi, decola pe verticală ca un Harrier¹ și se îndepărta zburând. Zburând! Pentru numele lui Dumnezeu, aveam doar zece ani, dar știam perfect că nici struții și nicio altă pasare din categoria ratitelor² nu pot să zboare. Nici măcar nu au carena de care sunt prinși mușchii pentru zbor și, chiar dacă ar avea-o, singurul mod de a le ridica de la sol ar fi să le introducem în cala unui avion. Dar, ce naiba, era visul meu, și în visul meu, struțul putea să facă orice ar fi avut chef.

Eu nu îl cunoscusem pe bunicul meu înainte de vara aceea. A rămas până în luna august.

După aceea, a dispărut în Kenya.

¹ Avion britanic cu reacție, cu decolare și aterizare verticală (n.tr.)

² Pasări cu sternul plat, în latină *ratis* (n.tr.)

Prima noapte la Nairobi mi-am petrecut-o aproape fără să închid ochii. Eram destul de agitat după prima întâlnire cu o iubită mult dorită, față de care manifestasem o obsesie nesănătoasă, fără să mă fi atins de ea altfel decât pe hârtie și prin cerneală, prin pictură și cioplire în lemn, ascultându-i glasul plin de înțelesuri și imaginându-mi șoaptele ei la ureche. În noaptea aceea, a avut loc prima întâlnire, dăruirea și abandonul. Obsesia mea compulsivă a prins contur și am știut că acea pasiune nu se va consuma precum scânteile care se aprind rapid ca să zboare și apoi să dispară în aer, ci că focul îmi va fi alimentat dintr-o rezervă de combustibil acumulată de-a lungul anilor în adâncul instinctului meu. Din fotoliul camerei mele de hotel mi-am contemplat iubita, cu podoabele care-i sclipeau atunci când respira, lăsând să i se vadă rotunjimile sub o ușoară mantie închisă la culoare, răpusă și adormită, cucerită și întinsă pe câmpul de luptă, și nu m-am putut abține să nu îi pronunț în sfârșit numele cu voce tare: Africa!

Instalat în camera mea din hotelul Nairobi Serena, am petrecut ore întregi contemplând linistea nopții africane, la fel de calmă ca și oricărui alt oraș observat de la o anumită distanță de sol, seducătoare și tulburătoare, aşa cum se întâmplă întotdeauna când ajungi noaptea într-un loc necunoscut. La picioarele mele se întindea parcul

Uhuru¹, de o întunecime de nepătruns, dar unde, din când în când, se mai zăreau pălpâind contururile vreunui trecător întârziat surprins de luminile clădirilor din apropiere. La stânga mea se înălțau nemaiomeni zgârie-nori care păreau însipți acolo din greșelă, ca banderile în spinarea unei gorile, între cartiere de case cu acoperișuri joase și mari luminișuri pustii, unde iarba dispărea de pe cărările înguste, croite de picioarele furnicarului de oameni. Străzile se ascundeau, înfundându-se între străluciri lipsite de viață care doar în anumite locuri scoteau la iveală un conglomerat urban distribuit la voia întâmplării, ca niște firimituri pe o față de masă. În depărtare, acolo unde se terminau luminile răzlețe ale fabricilor și atelierelor, un hău negru se deschidea în pământ și continua până la primele stele de deasupra orizontului.

Profitând de insomnie, m-am hotărât să-mi aranjez lucrurile. Am azvârlit pe pat tot ce aveam în valiză, o droaică de informații bulversante, nedigerate încă. Printre haine, articole de toaletă, material fotografic, fleacuri de tot felul și comori intangibile s-au ivit cări și altele încă învelite în țiplă, caiete scrise pe jumătate, hârtii mototolite, teancuri de hârtii prinse cu elastice, dosare cu articole tăiate din ziare și plicuri doldora de fotografii vechi. Și printre toate acestea, o podoabă fără nicio valoare: un colier din gheare de leu. Și manuscrisul acela, călăuză călătoriei mele, teancul acela de hârtii care ajunsese în posesia mea din întâmplare sau din nevoie. La vedere bruscă a acestor documente am fost transportat din nou de la gustul amar al primei mele nopți de dragoste cu Africa până la locul unde începe povestirea mea. Iar asta îmi amintește că poate ar fi mai bine să încep să-mi pun ordine în idei. Cred că trebuie să mă întorc în munți.

Pentru cine nu o cunoaște, voi spune că Torrelodones² este o mică așezare de lângă Madrid, situată la 30 de kilometri nord-vest de

¹ În limba swahili în original, *Libertate, Independență* (n.tr.)

² Cunoscut și ca Torre de Lodones / Turnul de Sâmbovine, după turnul musulman care domină partea cea mai veche a localității. (n.tr.)

¹ În latină în original, *Lumina lui Dumnezeu* (n.tr.)

capitală. Acolo, covorul de movilițe verzi al pădurii El Pardo este sfâșiat și se înalță în cufe tăiate în stânci de granit care se ridică formând un perete încețoșat, dincolo de Hoyo de Manzanares, pragul masivului Guadarrama. Stejari, pini, iarba-osului și lămâioara străjuiesc micuța colonie supraviețuitoare de sâmbovină sau *lodones*, arbuști care amintesc de numele așezării și care îi desăvârșesc denumirea legată de cea mai cunoscută ilustrație a locului: un turn de supraveghere medieval pe care l-au construit arabii. Sub acest mic castel cu aspect de brichetă sau de castel al lui Irod dintr-o reprezentare a iesiei în care s-a născut Isus, se presupune că, atunci când Sancho Panza a încetat să mai fie al doilea protagonist plin de haz pentru a deveni un magnat al negoțului, falsul Quijote al lui Avellaneda¹ își lua ca scutier un ostaș fătălău și pântecos care s-a dovedit a fi o slujnică borjoasă. Am citit că în această mică fortăreață își odihnea oasele regești Filip al II-lea² atunci când trebuia să înnopteze pe drumul către El Escorial³. În comparație cu mănăstirea, Turnul de Sâmbovine poate părea un han modest pentru un monarh imperial. Dar presupun că un rege trebuie să se gândească la istorie chiar și atunci când merge la culcare și nu poate fi vorba să-și găsească adăpost în locuința oricărui nătărău, oricât de opulentă ar fi aceasta, ci trebuie să caute o temelie de piatră mânjită de săngele cuiva trecut prin tăișul sabiei sau al iataganului.

¹ Alonso Fernández de Avellaneda, autorul, a căruia identitate reală nu este cunoscută, al unei lucrări apocrife reprezentând aşa-zisa continuare a celebrei capodopere a lui Cervantes, *Don Quijote de la Mancha*, apărută la Tarragona în anul 1614, cu un an înainte de apariția celuia de-al doilea volum al aventurilor, scris într-adevăr de Cervantes. (n.tr.)

² Filip al II-lea cel Prudent (1527-1598), rege al Spaniei între anii 1556-1598 (n.tr.)

³ Ansamblu arhitectural cunoscut ca Mănăstirea El Escorial, alcătuit din palat, reședință familiei regale a Spaniei, bazilică, loc de îngropăciune a regilor Spaniei și mănăstire. A fost conceput de către regele Filip al II-lea în a doua jumătate a secolului al XVI-lea și considerat a Opta Minune a Lumii. (n.tr.)

Primăvara, când înflorește iarba-osului, stâncă ascuțită care susține turnul este presărată cu tușe albe de penel, și iarna, crenelurile coroanei sale destramă bruma în fâșii acoperite de promoroacă, care coboară de pe muntele Abantos către El Pardo.

De pe înălțimile trufașe, turnul își măsoară forțele cu un conac așezat pe o colină înaltă, care conturează o priveliște fantastică, împodobită cu stânci monstruoase de granit adoptând forme și atitudini de necrezut, încremenite într-o biată clipă geologică, aflate mereu pe punctul de a prăbuși la vale, peste capetele noastre, cele douăzeci de tone de rocă dură. Blocurile de rocă alcătuiesc soclul unui Frankenstein modernist, palatul Canto del Pico¹, o reședință construită în anii 1920, îmbinând fragmente arheologice ale unor ruine mănăstirești. Primul ei proprietar a fost un aristocrat cu un titlu care îl condamnă să bântuie veșnic în chip de fantomă, înfășurat într-un cearșaf și purtând lanțuri ruginite: el conde de las Almenas². Probabil că datorită acestui titlu terifiant, bunul senior și-a construit un decor care să-i adăpostească cu demnitate destinul spectral, iar casa, cunoscută în popor ca Walpurgia, este o prezență de rău augur care, fiind absolut aberantă, se dovedește a fi și irezistibilă. Istoria spune că acolo a murit Antonio Maura³, prieten al contelui și cunoscut al familiei mele de pe vremea repetatelor sale mandate ca șef al guvernului, în perioada acelor ani agitați, premergători Războiului Civil. Dacă Maura continuă să bântuie pe acolo ținându-i companie contelui, probabil că mai stau la taifas și cu o a treia fantomă: cea a generalului Franco. La sfârșitul războiului, dictatorul a primit palatul în dar din partea contelui. De fiecare dată când se zvonea despre vreun atentat, o insurecție sau o răsturnare a guvernului aflat la putere, dictatorul își strângea catrafusele de la palatul El Pardo și lua drumul către Torrelodones, traversând

¹ În traducere din spaniolă, *Muchia Piscului* (n.tr.)

² În traducere din spaniolă, *contele Crenelurilor* (n.tr.)

³ Antonio Maura (1853-1925), om de stat și scriitor, a fost de cinci ori președinte al Consiliului de Miniștri al Spaniei. (n.tr.)